

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

JAMES DEBEVEC, Editor

Henderson 0628

6117 St. Clair Ave.

Cleveland, Ohio

Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$6.50. Za Cleveland po pošti, celo leto \$7.50. Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.50. Za Cleveland po pošti, pol leta \$4.00. Za Ameriko in Kanado, četrt leta \$2.00. Za Cleveland po pošti, četrt leta \$2.25. Za Cleveland in Euclid, po razpisalnih: celo leto \$6.50, pol leta \$3.50, četrt leta \$2.00. Posamezna številka 3c

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada \$6.50 per year. Cleveland by mail \$7.50 per year. U. S. and Canada \$3.50 for 6 months. Cleveland by mail \$4.00 for 6 months. U. S. and Canada \$2.00 for 3 months. Cleveland by mail \$2.25 for 3 months. Cleveland and Euclid by carrier \$6.50 per year, \$3.50 for 6 months, \$2.00 for 3 months. Single copies 3c

Entered as second-class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3, 1879.

83

No. 76 Wed., March 31, 1943

Narod naj bi varčeval s svojimi močmi

Nam se zdi, da je bilo popolnoma na mestu, ko je oni dan jugoslovanski kralj Peter po radiju opominjal narode v Jugoslaviji, naj ne podvezajo nobene večje akcije, dokler ne pride čas za to. S tem je hotel kralj reči, naj jugoslovanski narodi varčujejo svoje sile za oni dan, ko bodo zavezniški odprli svojo ofenzivo v sami Evropi in ko bodo potrebovali pomoč vsakega domačina.

Mi smo na tem mestu že večkrat zapisali, da zavezniškom ne bo pomagano, če bodo našli pri invaziji Evrope sama pogorišča in grobove naših ljudi. Takrat bo štela pomoč vsakega, ki bo zmogel prijeti za orožje ali kako drugače biti v pomoč zavezniški vojski.

To ni nobeno apizarstvo, to je dobro preračunana strategija, na katero bi moral pristati vsak, ki zna računati do pet. Je že prav, da podjarmljeni narodi pokažejo tudi zdaj odpor, toda narod brez orožja se ne more upirati proti tankom in bombnikom. Ako to poskuša, je to čisto navaden samomor, ki morda pač prinaša slavošpeve o borbeni sili naroda, pravih in dejstvenih uspehov pa ni.

Vzemimo samo slučaj slovenskega naroda. Majhen je po številu, pač najmanjši v Evropi, dasi se mu mora priznati žilavost in narodna zavest. Poročila nam pripovedujejo o odporu v slovenski deželi, da tudi poročajo o decimiranju naših ljudi. Za enega padlega sovražnika pade 100 do 300 naših ljudi. Ako bi šlo v tem pravcu naprej, bo kmalu izginil vsak Slovenec s zemlje, dočim bo sovražnika še vedno dovolj. Na mesto enega padlega sovražnika jih stopi sto, a koliko jih stopi na mesto naših padlih borcev?

Iz poročil smo videli, koliko slovenskih vasi je bilo že požganih v tem odporu. Čitali smo obenem, koliko vaščanov je bilo pri tem postavljenih ob zid in ustreljenih, ne zato, da bi kaj zakrivali, ne zato, da bi bili morda dvignili roko proti sovražniku. Tisti, ki so napadli sovražnika, so se umaknili na varno v gore, a narod je moral plačati s svojo krvjo in s svojimi hišami.

Take vrste odpor se nam zdi kot metanje žoge ob steno, brez hasni. Zlasti pa še sedaj na predvečer invazije zaveznikov na evropsko celino. Narod svoj odpor pokaže lahko drugače, da bo škodil sovražniku, pa vendar ostal pri življenju. Eno bi bilo to, da bi ne obdeloval polja, vsaj ne več kot za domačo potrebo. Tako bi se sovražnik ne preživljal iz slovenske zemlje. Drugo bi bilo to, da bi ne delal v sovražnikovih tovarnah, vsaj ne s tisto vnemo, kot bi sovražnik pričakoval. Narod naj bi šel na nekako pasivno rezistenco, ki bi imela pač uspeh, medtem ko takozvani gerilski boji koncem konca ne pomagajo nič ali vsaj ne dosti.

Lahko nam je tukaj na varnem pozivati narod k odporu, toda postaviti bi se morali sami na njih mesta, vzeti svinčnik v roke in računati, kaj bomo dosegli z dejanskim odporom. Nič kot grobove in požgane ter porušene vasi.

Narod v domovini naj bi stisnil zobe in čakal. Saj ne bo dolgo, tudi leto ali dve ne pomeni nič, ko bo imel priliko udariti po sovragu in ga pognati iz dežele. Mislimo, da je to tudi želja zaveznikov, vsaj pametnih zaveznikov. Saj vendar ne pričakuje nihče od slovenskega naroda, da se bo vrgel z motikami in vilami proti sovražnikovim tankom, ali da bi lučal kamenje v sovražnikove bombnike.

Zgodovina slovenskega naroda, pa i srbskega in hrvaškega nam kaže, da ti narodi niso apizarji, da ne bodo nikdar klonili sovražniku. Vsi trije so že bili v sužnosti, dolga stoletja, a se niso potujčili, niso pozabili svojega rodu. Tako je tudi zdaj in bo v bodoče. Odpor naroda ni samo s pestjo, zlasti ne z golo pestjo. Odpor naroda je v narodni zavesti, ki šteje in mora prinesiti rezultate.

Saj zavezniška vojska ni na potu v Evropo zato, da bi našla tam podjarmljene narode v grobovih. Bi ne bilo nobenega pomena iti v Evropo in dobiti tam samo še Italijane in Nemce. Zavezniška vojska gre v Evropo zato, da bo odrešila zaslužene narode, da bodo zopet dobili svojo zemljo nazaj. Če ne bo tam naroda več, ni potrebna invazija Evrope.

Narod v domovini naj hrani s svojimi silami, ker potreboval jih bo. Tisti čas pa ni več daleč, vsaj upamo, da ni. Glave pokonci, Slovenci, Jugoslavlani! Ko bo prišla naša ameriška armada preko Sredozemskega morja, takrat pa le v roke vse, kar bo dobro za glave nacijev in fašistov. Takrat bo šel vsak naš mož, vsak naš slovenski fant. Do takrat pa mirno kri.

Bojevanje, kot ga vrši general Draža Mihajlović, je, se nam zdi, popolnoma v soglasju z strategijo zaveznikov. Obenem, ko daja sovražniku dosti opravka, kolikor mogoče hrani v življenji svojih borcev. Ko bo zgodovina opisovala ta odpor, bo morala priznati, da je bil edino pravilen.

TO IN ONO

Odpor in nasilje s strani jugoslovanskih patriotov sta se na Hrvaškem tako razširila, da marionetni ministerski predsednik Ante Pavelić, zdaj le še zelo redko nastopa v javnosti.

BESEDA IZ NARODA**Zlati jubilej fare sv. Vida**

V letošnjem letu praznuje naša fara sv. Vida svoj zlati jubilej ustanovitve. Vojne razmere, v katerih se nahajamo, nam ne dopuščajo, da bi ta pomembni jubilej praznovali bolj slovesno, kar bomo storiли enkrat pozneje, ko bo te svetovne morije konec. Tedaj se bodo vrnili tudi naši fantje, ki so danes na braniku domovine, da bodo tudi oni pričali te pomembne slavnosti.

Vendar pa kot dobri katoliki in v zvesti farani ne moremo kar tako mimo tega jubileja in je potrebno, da se vsaj malo spomnimo svoje farne cerkve, ki danes potrebuje vsakega farana, da ji priskoči s svojim darom na pomoč. Res je, da so danes razne prošnje na dnevnem redu za podpore, a kljub temu mislim, da bi ne bilo prav, če že povsod prispevamo, da bi pri tem pa pozabili svojo veličastno hišo božjo.

Na naša društva kakor tudi posameznim faranom so bile poslane posebne delnice v spomin zlatega jubileja naše fare. Mnogi so se že odzvali in iste vrnili z denarjem vred, kakor je bilo naročeno v priloženem pismu. Mnogi pa so še, ki čakajo na zadnji dan. Seveda je res, da je boljše pozno kot nobenkoli, ampak v tem slučaju se obračam do vseh faranov kakor tudi družtev, da bi čimprej vrnili odrezke delnic in denar. Vojna je, kakor je vse drugo prizadeto s tem, tako je tudi naša fara. Delavci primanjkuje na vseh koncih in krajih in posebno pa še primanjkuje delavcev-prostovoljcev, ki naj bi delali za skupno dobrobit in to brezplačno.

Tudi naš odbor, ki se je zavezal, da se vsaj malo spomnimo tega pomembnega jubileja, ima veliko dela in malo delavcev. Zato pa se moramo sedaj mi, ki smo ostali doma, toliko bolj potruditi in izvršiti delo, kar pač najboljši moremo. To pa bomo lahko storili, če boste vsi farani z nami sto procentno sodelovali.

Nujno vas prosim, da gotovo oddaste svoje darilo in odrezke od poslanih delnic v nedeljo dopoldne v pripravljene skrinjice pri glavnem vходу naše cerkve ali vršite v kolekto. Vsak faran in faranka naj stori kar največ mu je mogoče in tako bomo pomagali vsi skupaj, da se bo naš farni dolg čim bolj skril.

Torej storite v nedeljo, kot prej omenjeno in potem pa pridite zvečer po pobožnosti v cerkveno dvorano, kjer bodo naši fantje in dekleta priredili "Card Party" v korist našim vojakom. Znano vam je, da se je ena takaka prireditve vršila v preteklosti in da je bilo odposlano lepo število zavojev našim fantom vojakom. Gotovo ste videli sliko naših fantov in deklet s zavojčki v Catholic Universe Bulletin pretekli teden. Toda od prve prireditve ni bilo dovolj preostanka, da bi bili mogli poslati vsem, želja teh naših požrtvovalnih fantov in deklet pa je, da bi bil vsak vojak iz naše fare deležen takega darila in zato pa prirejajo v nedeljo večer zopet "Card Party" kamor ste vsi farani brez izjeme prav prijazno vabljeni.

Pridite in žrtvujte par centov in malo svojega časa, da bodo naši fantje videli, da kljub temu, če so daleč od nas, se jih še vedno spominjamo in da se zavemo, kako velike žrtve oni doprinasajo za svojo in našo boljšo bodočnost. Pridite, da se skupno malo razveselimo v prijazni domači družbi in s tem pa omogočimo, da bodo prejel vsi vojak iz naše fare primerna darila. Nam, ki smo ostali doma v zavetju, se niti ne sanja ne, kako veliko veselje bomo napravili

vojaku, ki bo prejel darilo, katero so mu poslali, lahko rečemo, vsi farani. Saj je vojak vesel, če prejme kartico od svojega prijatelja, koliko bolj pa bo vesel našega darila.

Le pridite v nedeljo 4. aprila zvečer po pobožnosti (krog osme ure) v cerkveno dvorano in prepričan sem, da se boste zadovoljnega srca vračali domov, ko boste imeli zavest, da ste tudi vi pomagali razveseliti naše borce za svobodo vsega sveta. Pozneje ta večer, pa bomo tudi videli, kdo bo tako srečen, da bo dobil nagrado v obliki vojnih bondov, katere boste lahko deležni, če boste svoje delnice plačali in jih pravočasno vrnili, kakor že prej omenjeno.

Težke so žrtve, ki jih doprinasamo vsak dan, vendar pa, če pomislimo na žrtve, katere doprinasajo naši fantje na bojnem polju, bomo vedeli, da je to naše žrtvovanje prava malenkost. Farani, delujmo skupno in žrtvujmo vsak po svoji moči, da bomo našim fantom ob povratku lahko s ponosom pokazali na naše delo, ki smo ga vršili za našo faro, obenem pa bomo razveselili naše vojake tam daleč na tujem.

Torej, farani, prihitite v nedeljo v cerkveno dvorano vsi, ki vam je le mogoče, kajti čim več nas bo, tem večje bo veselje in lepši uspeh.

Michael Kolar.

Za naše vojake od fare sv. Vida

Zopet se sliši, da naša mladina od fare sv. Vida pripravljala prireditev za naše fante vojake. Kako rada bi bila že za prejšnjo prireditev kaj napisala, a vselej je vse prehitro prišlo in minilo — in kateri smo bili navzoči, smo imeli lep večer. Katerih pa ni bilo, pa ne vedo nič, ker navadno vse utihne, ko enkrat mine, pa naj si bo te ali one vrste prireditve.

Mnogi farani in prijatelji naših fantov niti ne vedo za kaj se prav za prav gre in mnogi pa si mislijo tako-le: ta stari — oh, to je za mlade in mladi pa mislijo — to je za stare, kar pa ni res. To je za nas vse. Vsak mora biti zadovoljen in vesel, kadar pride. Saj ni potreba, da moraš ravno znati igrati karte, ne, tudi druge igre so na razpolago in če te pa ne veseli ne ta ne ona igra, boš pa vseeno lahko imel par veselih ur v dobri družbi, ko boš gledal vesele obraze in pri tem pa si boš lahko pomagal z vsemi zemeljskimi dobrimi. Kajti ti naši mladi fantje in dekleta so že tako ustvarjeni, da vsakemu in z veseljem postrežejo.

Mogoče bi šel, pa nimas partnerja? To ni izgovor! Dobil ga boš še prehitro, čeprav ne ljubim vsi enake igre in če se pa malo pomešamo za en večer, bo pa s tem še več zabave.

Zato pa vabim najmlajše vse, stare in mlade, bogate in revne, vesele in žalostne na to dobrodelno prireditev v nedeljo 4. aprila ob osmi uri zvečer v cerkveno dvorano Sv. Vida. Dajmo, napravimo enkrat "surprise" tem našim mladim in neumornim delavcem pri naši fari in napolnimo dvorano do zadnjega kotička in naj bodo enkrat v zadregi, kam nas bodo vse spravili in kako nam bodo postregli. To pa vem, da bodo našli prostor za vsakogar in se tudi po mojsterško izmazali iz zadrege.

Ustreci tem, ki se žrtvujejo, da imamo mi užitek in zabavo, narediti pa veselje onim, ki so odšli na branik domovine, da žrtvujejo tam, če treba, tudi svoje mlado življenje, to bi nam moralo biti največje zadoščenje. Naši fantje se trudijo dan za dnem z raznimi vezbami, da jim

bo mogoče uničiti krutega sovražnika čim prej mogoče.

Vsi tudi vemo, da vojaku danes še ne primanjkuje ničesar, vemo pa tudi, kako so veseli vsake še tako skromne drobtinice, ki pride od doma in še bolj veseli pa bodo, ko bodo prejeli darilo vseh faranov. Saj bo vsak, še tako majhen zavojček povezan z resnično ljubeznijo vseh navzočih faranov. Zato pa odzvojimo se vse, ne samo tisti, ki imamo svoje sinove pri vojaki, ampak tudi naši in naših vojakov prijatelji. Če se bomo odzvali v velikem številu, bodo tudi vsi vojaki iz naše fare lahko prejeli spomine od nas, saj veste, da je že precej lepo število fantov iz naše fare vzelo slovo od doma in svojih dragih in da je nešteto mater že pretočilo potoke solza.

Torej, na svidenje v nedeljo 4. aprila zvečer v cerkvenem spodnjem prostoru.

Frances Kodrich.

Obletnica 27. marca 1941

Danes praznujemo slavno in bridko obletnico dneva, ko se je Jugoslavija uprla paktiranju z nacifasizmom, sovražnikom človeštva.

Ob tej priliki je preko kratkovalovne postaje CBS naslovil minister na razpoložanju, g. Sava N. Kosanović, narodu v domovini naslednji govor:

Bratje in sestre!

Ko je pred dvema letoma, dne 27. marca 1941, skozi svet ves odjeknila vest, da se narod v Jugoslaviji, s svojim kraljem na čelu, noče pokoriti Hitlerju, se je človeštvo razveselilo in začudilo. Ali je mogoče, da ima majhen narod od komaj 15 milijonov duš, zadosti smelosti, da zavrne Hitlerjevo ponudbo in odkloni vstop v družbe toliko drugih, ki so podpisali trojni pakt — tega se prej ni nikdo predznil storiti. In to povrh tega še v trenutku, ko je bila Velika Britanija v vsej Evropi edina še nezlomljena v borbi, dočim sta bili Sovjetska Rusija in Severna Amerika še nevtralni! Takrat je to za človeštvo pomenilo povratek samozvesti, povratek vere v pravico in moralno, povratek zaupanja, da brutalna sila ni vse, in da se ji sila dobrega morejo upreti. Niti mi, niti svet nismo mogli pričakovati, da bo imelo 15 milijonov Srbov, Hrvatov in Slovencev v sebi dovolj sile in moči, da bi se dolgo časa upirali obroču 150 milijonov fašistov. Bilo je le vprašanje, koliko dni življenja nam je še prisojenih — a ravno to daje naši žrtvi njeno največjo lepoto.

Do 27. marca je človeštvo zrla na Jugoslavijo, kakor na vse druge, ki so pred nami, obkoljene od sovražnikov in odrezani od prijateljev, počasi in postopoma zapadali čedalje tesnejšemu duševnemu območju Hitlerja. Prijatelji, ki so nas poznali dobro, so bili razočarani, toda tolažili so se, da je potop Jugoslavije neizogben, ter da mora tudi ona kreniti na pot, po kateri so šli skoraj vsi evropski narodi brez izjeme: da na podlagi kompromisov s sovražnikom poskuša zakasnit uro svoje smrti.

Naš 27. marc je bil blisk, ki je nenadoma pretrgal mrak, v katerega se je potapljala Evropa. In ta blisk, odločitev, da se raje vrže v smrt nego v suženjstvo, gesta, da se slabši narod predrne močnejšemu zločinskemu narodu povedati, da je zločinec, bi bilo dovolj slave za naš narod. Človeštvo bi s pobožnostjo zapisalo v zgodovino ime naroda, ki je to storil. In ako bi bil naš narod po 27. marc zaradi sovražnikove premoči odložen orožje, bi mu nikdo ne mogel ničesar očitati. Toda kaj se je zgodilo v resnici? Po uradnem polomu, po Hitlerjevi in Mussolinijevi izjavi — 12 dni po invaziji — da se je "umetna zgrad-

ba" razsula in da Jugoslavije ni več, se je ves narod uprl, in od takrat naprej, s tistimi slabotnimi sredstvi, ki so mu na razpolago, z golimi rokami in bos, večkrat lačen kakor sit, toda oboje s spoznanjem, da brez umiranja ni vstajenja, nadaljuje svojo borbo.

In tako se zdaj že dve leti dobri del človeštva z navdušenim začudenjem ozira na zemljo Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki z od dne do dne naraščajočo silo vstaja in dokazuje, da narod, če je plemenit in hraber, in pameten, četudi slabjši, utegne rešiti ne le svoj obstanek, temveč tudi on, kar je najdragocenejše v človeštvu. Dobri del človeštva dobiva inspiracijo od hrabre borbe jugoslovanskih kmetov, delavcev in izobražencev, ki so našli edini odgovor, s katerim je mogoče uničiti nacizem in fašizem in ga za vse veke iztrgati iz človeštva. Toda to je borba do konca, v kateri ni in ne more biti kompromisov niti s sovražnikom, niti z onimi, ki mu služijo. Sile zla stoje prepadene pred dejstvom, da tank, letalo in najbrutalnejše nasilje ne morejo uničiti ideje. Dve leti potem, ko so proglasile, da se je Jugoslavija sesula in s svojim razpadom dokazala, da sploh nikdar ni imela pravice do življenja, ter da skupnost Srbov, Hrvatov in Slovencev ne bo nikdar več obnovljena, morajo priznati, uradno in neuradno, da še vedno z vsemi silami svojega orožja bijejo boj proti složenemu odporu vsega naroda. Zato pa je udarec, ki ga je dne 27. marca 1941 naš narod zadal Hitlerju ne le moralno omajal Hitlerja in njegovo silo, temveč je po dveh letih narodnega odpora tudi najboljši dokaz za to, kako absurden je njegov novi red v Evropi, kakšna laž je red, ki ga nacizem in fašizem vsiljujeta zaslužnjem narodom.

V vojaškem oziru pa je vaša borba zdaj, ko se je osiše zaplelo v smrtni objem s Sovjetsko Rusijo, pokazala kje se nahaja najslabša točka Hitlerjeve mašine. Jugoslovanska zemlja, katero stresa upor kakor sila vulkana, je prikovala nase dragocene vojaške sile, katerih ne more odposlati tja, kjer ga bo neizogibno zadel smrtonosni udarec.

Ko se je dne 6. aprila 1941 začelo nečloveško bombardiranje Beograda, ko so se z vseh strani začele valiti sovražne sile, da preplavijo, ko je pešica domačih izdalcev dvignila glave v triumfu svoje izdalске zmage, je bila Jugoslavija z Grčijo čisto osamljena na evropskem kontinentu. Pomoči ni imela pričakovati od nikoder. Narod je bil prepuščen samemu sebi. Toda ravno v tem trenutku je nastal preobrat. Preobrat v sreči Hitlerja, ki je bil do tistega dne korakal od uspeha do uspeha. Vrsta uspehov, lahkih in težkih, se je pretirala na jugoslovanskem 27. marc. Ogromne sile z neizčrpni viri bogastva in ljudske moči, Sovjetska Unija in Zedinjene države ameriške, so vstopile v vojno. Jugoslavija ni več sama. Na ogromni ruski fronti se nepovrnljivo krha nacistična in fašistična vojna mašina. Italijanska afriška imperija ni več, brez sledu je izginil. Le vprašanje kratkega časa je, kdaj se bodo z afriškega kontinenta prelile zavezniške sile v Evropo. Tisoč britanskih in ameriških letal vsak dan in vsako noč obsipljejo sovražnike z dežjem bomb. Vsa industrija Amerike se je s silnim zamahom zagnala v vojno produkcijo, milijoni mladeničev stoji z orožjem v roki in čakajo, da se jih pošene v boj. In tako je na vseh frontah zedinjenih narodov. Imeli ste dovolj hrabrosti, da osamljeni prenesete naval sovražnikov in

da odgovorite s splošno no vstajo; zakaj bi vam zmanjkalo zaupanja, ko se sila dobrega v človeštvu razliza za boj proti nasilju, vraznikom Borba, kateri dajte ni le borba za narod, stanek, ni le borba za to, Srbi, Hrvati in Slovenci narodne smrti, ta borba je di za to, da se ustvari na prvih prireditelj red, v kateri bo Jugoslavija le eden svojih delov, Severna Amerika, Velika Britanija in Sovjetska Rusija so objavile vse, kar ni silo svojega orožja, številne milijone ljudi, romna bogastva, katerih goče izžrpati, da so se do orožja tako dolgo ne odložile, dokler sovražni vojska in oni, ki mu služijo, bodo uničeni v svojih stvrti, tako da ne bodo potrebni, ki jih je dobil, bodo postavljeni temelji mu svetovnemu redu, rem bodo narodi svobodni, svobodni od strahu, še kdaj pogazijo divjost, potrebo, ki jih je dobil, la v ponižanje. Jugoslavija je s svojo borbo in svojimi žrtvovanjem zaslužila pravico do svojega obstoja do življenja, ki bo odznan narodovim potrebam in ni volji, temveč tudi enostnost in dolžnost človeštva, ji zajamči tak obstanek.

Jugoslavija, ki bo vse južne Slovence, bo svobode in socialne zemlje, v kateri bo odliči človek iz naroda — Hrvati in Slovenci — majnega človeka — kaj se bo zaključila z mirom, po tej vojni, kaj se bo vse sile dobrega v narodov, v katerem osnovna človek in splošno do človeka. Zaradi tega, da moramo mi Slovenci, v Sloveni, stati strmo pred vsem na Balkanu in dnu Evropi igrali on, katero kot narod zaslužijo, sel naše skupnosti je na in v toliki meri nam rekuje tako naša geografska, da je tudi naši sovražniki mi svojimi sredstvi propagande, orožja, izdalcev — Pavelić, in vseh onih, ki jim ali neposredno služijo, mogli zatreti. Sovražniki (Dalej na 3 strani)



Zamorec je stal pri kom, obtočen, da je ubil marju dva debela petolina. Nik vpraša zatočenika, imaš povedati v svoj roki? "V svoj zagovor sam da mi je gospodar sam vzeti petolina." "Kaj? Da ti je farma lili vzeti petolina? Tega verjamem." "Pa je le res, gospodar! Poslušajte! Ustavil sem tem farmarju in ga prinesel daru. Kaj sem pa la ni nikjer dobiti, jesi ram ali ne. Torej sem ubogal me." Farmar je pa rekel: "Čem jaz ne dam nič? Pa sem pomagati naprej. Sam pomaga naprej. Sedaj je odšel v hišo. Ostal sem sam na tam blizu je pa stal v njem polno lepo koda. Pa sem se v farmarjeve besede, da maga vsakemu, ki si v ga in to je vse, gospodar sem storil. Pomaga sam do dveh petolin."

ŽALOST IN VESELJE

Spisi Andrejčkovega Jožeta.

XV.

Jutro je bilo, krasno, sonce je sijalo, mornar, ki je sredi morskog plaval, je prilezlo iz za-
pustila ter mnogobrojno
šumeče valove; rosa
se je lesketala, kot
oblačja z biseri, zagoreli
oblačja pa so se ra-
zvalila proti severju.
Najlepši obzor. —
na vrhovi Himalajskih
gore ponosno dvigali
svoje glave, katere so
solnčni žarki. Na za-
pustila zopet dru-
gamo, pa, kjer se deli ve-
liki Ganges v mnogo te-
kajočih potokih, v
Kalkuti. Tjekaj je
"Lastavica" urnih pe-
ma se je odprla mor-
narska barkostaja, kjer
je nabrlo jarbole nav-
zelo golemu gozdu po zi-

mo se prepevali mornar-
ski je že od daleč po-
rečno mesto, kjer bo
svojega brata.
so prijadrali v luko
potrebne reči, že jo je
mornarstvo na Robe-
rta, katero je že od da-
nja med stoterimi dru-
tvi zvedela od prihodu
"Lastavice" ter se namerila
na ladijo. Objemljanja
in pozdravov med lju-
dmi ni bilo ni kon-
čati v vsi trije so ske-
re se ne muditi ondi,
vratiti se v Ameriko.
katerih dneh bili sta pri-
hodili na odhod.
na jadra, topovi za-
mornarji so še od da-
nja vedno bolj se
svojemu mestu.
pojo izreče Robert še
bi rad obiskal nekega
po imenu Londona,
svoje posestvo ob ve-
liki Lindu, ter je ondi živel
čisto samotno s svo-
jima soprogoma. Ker se
na hoteli ločiti, zavila
"Lastavica" proti onej
na iztočji tako moč-
no nosi največje ladi-
so prišli po reki na
lepega obrežja, kjer
Robertov prijatelj svo-
govo, Sredi lepega vrta
živoglastno poslopje
zidano, krog in krog pa
prostrano polje tje do
ki je bilo tudi obgra-
njeno kolovjem.

Robert je menil ondi samo
dalje, ali gospodar in
prijudna žena sta ga
na kaj bi ostala vsa druž-
niti štirinajst dni on-
kraj Evropelec ter sta
zavijdel sama. "Stori-
naj kaj po domače po-
ni niti nič zoper to, ob-
Robert ostati, ker je
neznanih se nekoliko
slovočin Beludži,
ladi. To ljudstvo je še
v roparsko, in
popotnik je našel
grob, če ga niso kar
prepustili na pla-
njim zverinam in ropnim

Robert je menil ondi samo
dalje, ali gospodar in
prijudna žena sta ga
na kaj bi ostala vsa druž-
niti štirinajst dni on-
kraj Evropelec ter sta
zavijdel sama. "Stori-
naj kaj po domače po-
ni niti nič zoper to, ob-
Robert ostati, ker je
neznanih se nekoliko
slovočin Beludži,
ladi. To ljudstvo je še
v roparsko, in
popotnik je našel
grob, če ga niso kar
prepustili na pla-
njim zverinam in ropnim

Robert je menil ondi samo
dalje, ali gospodar in
prijudna žena sta ga
na kaj bi ostala vsa druž-
niti štirinajst dni on-
kraj Evropelec ter sta
zavijdel sama. "Stori-
naj kaj po domače po-
ni niti nič zoper to, ob-
Robert ostati, ker je
neznanih se nekoliko
slovočin Beludži,
ladi. To ljudstvo je še
v roparsko, in
popotnik je našel
grob, če ga niso kar
prepustili na pla-
njim zverinam in ropnim

OBLETNICA 27. MARCA 1941

(Nadaljevanje z 2 strani)

svoji invaziji, izvedeni po dav-
no pripravljenem načrtu, po-
kušal izkoristiti vse zmede in
slabosti, in hotel vsakemu ko-
šku razdrobljene Jugoslavije
udahniti svoje posebno življe-
nje. Slovenija, Hrvaška, Srbi-
ja, Črna gora, naj bi bile na
razvalinah Jugoslavije izdaj-
niški posredovalci sovražnikov.
Toda narodov odpor je kljub
vsem ranam, katere nam je so-
vražnik zadal in potem poglobil
in zastrupil, te kose v krvi zo-
pet spojil v celoto, moralno še
mnogo silnejšo nego kdajkoli.
Zavedni Srbi, Hrvati in Sloven-
ci, se spajajo v enoto, kadar
nastopi vprašanje odpora pro-
ti fašizmu in onim, ki mu slu-
žijo — a ravno to je ono, kar
najbolj imponira človeštvu, in
ravno tega se naši sovražniki
najbolj boje. Ako piše danes
italijanska fašistična "Stam-
pa": "Mislili smo, da je jugo-
slovanska ideja, ideja srbsko-
hrvaškega sporazuma, mrtva in
pokopana, toda gerilski boje-
niki so jo zopet oživel" — po-
tem je to pač največje prizna-
nje, ki ga je mogla dobiti Ju-
goslavija, največje, katero ste
mogli doživeti vi. Na tej poti
vas čakajo zanesljivi in tudi
največji uspehi.

Na dan druge obletnice 27.
marca moramo reči z mirno za-
vestjo, da pomeni 27. marec v
zgodovini človeštva preobrat
usode Hitlerja in njegovih
hlapecev. Vaša borba v domovi-
ni, dve leti pozneje, je najbolj-
ši dokaz za to! (JIC)

Londonski "Times" o Slovencih

Dne 29. januarja je prinesel
anjuglednejši angleški časopis,
Londonski Times, izpod peresa
svojega diplomatskega dopisnika
izredno dolg in dokumentiran
članek o odporu Slovencev. Vse-
bina tega važnega dopisa je na-
slednja:

Aktivnost slovenskih patriotov
Odpor in nepokornost balkan-
skih narodov še nista ponehala
in bosta najbrže še narasla, ko
bodo zvedeli Jugoslavlani in Gr-
ki, da Nemci sami že postajajo
nervozni in se vspricho najnovej-
ših fuhrerjevih ukrepov udaja-
jo malodušnosti, ker uvidevajo,
da bodo zdaj tudi oni sami pod
terorističnim pritiskom doživeli
usodo svojih dotedanjih žrtev.

"Prvi bodo spoznali in razu-
meli to novo razpoloženje v Nem-
čiji Slovenci, katerih trpljenje
je nepopisno, ki se pa kljub te-
mu še nadalje upirajo v vseh
onih delih Slovenije, ki so koli-
čkej pripravi za oboroženi od-
por."

"Potniki na progi Maribor-
Komaj se je dobro zdanilo,
stali so že na dvorišču lovci pri-
pravljeni. London in njegovi
gostje so jezdarili na konjih,
preskrbljeni z dvocevki, sam-
mokresi in dolzimi noži, služab-
niki pa, ki so bili namenjeni
tigriz izganjati iz bčevja, bili
so peš, oboroženi z dolzimi pu-
šicami in nekateri tudi s pu-
škami. Trije veliki psi, že izu-
čeni za takov divji lov, bili so
jim spremljevalci.

Ko je bilo vse vrejeno, od-
pravili so se ob reki navzgor
proti omenjenemu močvirju, ki
se je širilo na desnem bregu In-
dovem daleč tje v deželo Belud-
žev. Prišedši do visokega bčev-
ja, obstopijo ga od vseh kra-
jev, gonjajo ga od spuste vanj,
in kmalo ni bilo nikjer nobene-
ga videti, le majajoče bčevje
je naznanjalo, kodi hodijo pre-
drzni služabniki. Ni trajalo
dolgo, ko zašumi v bčevju. Go-
njajoči zaženo velik krik in zdaj-
ci plane na prosto velikanska
progasta mačja podoba ter be-
ži proti bližnjemu gozdu. Aleš
in London, ki sta stala najbli-
žje, ustrelita, pa nič ne zadene-
ta, zver je utekla v goščavo.

Ljubljana so poročali pred krat-
kim, da dnevno prevažajo po tej
progi v Trst velike količine su-
rovega petroleja v svrhu rafina-
cije v tovarnah "Aquila" in "Fiat".
Potniški vlaki, ki vozijo skozi
Slovenijo, se po večini ne ustav-
ljajo, a posluževati se jih smejo
le nemški in italijanski, civilni
ali vojaški uradni organi. Pot-
niki pripovedujejo, da leže na
obeh straneh železniške proge za-
puščene vasi, v katerih ni žive
duše; to so domovi, popaljeni in
porušeni zaradi napadov na že-
leznice. Viadukt v Borovnici,
med Trstom in Ljubljano, je bil
že trikrat pogrt v zrak; vlaki
se plazijo preko začasnega lese-
nega mostu. Posebni oddelki
nemških vojakov stražijo progo
in vsakemu vlaku je priključen
po en oklopni vagon. Na levi in
desni je v pasu, širokem 200 me-
trov, posekano vse drevje in gr-
movje."

Široki predeli ozemlja, med
Kočevjem in Sv. Petrom na Kra-
su, še vedno kar mrgoli geril-
skih čet kljub obširnim operaci-
jam čiščenja, katerim je bilo po-
svečeno lansko leto.

V Sloveniji, ki se nahaja pod
nemško oblastjo, je partizanska
akcija ponehala povsod, izvzem-
ši v triglavskem gorskem masi-
vu. V začetku januarja so ustre-
lil v Celju 50 talcev zaradi 'sa-
botaže prehrane in dezertiranja
vojakov."

V nasprotju z zakoni med-
narodnega prava, so Nemci uve-
dli v zasedenih in rajhu priklju-
čenih krajih vojaško obveznost.
Poročajo, da so naselili svoje
ljudi v okolici Krškega in Ptujja,
odkoder so deportirali 65.000
ljudi v Nemčijo. Naselili so v
teh krajih izseljenike nemške
narodnosti iz Besarabije in
Wuertemberga. Nacistični gau-
leiter tega dela Slovenije je v
imenu nemške okupacijske upra-
ve obiskal novodožele naseljenike
in jim povelil nalogo, da postane-
jo na jugu "železni čuvarji
nemškega rajha."

Zavojevalec kruto zatira vse
ostalo ljudstvo. Najmanj četiri-
na prebivalstva teh od Nemcev
zasedenih krajev, ki je dosegalo
880.000 duš, je bila pregnana,
deportirana, ubita, vržena v
zapore ali koncentracijska tabo-
rišča, vpoklicana v nemško vojs-
ko ali pa pridržana takozvane-
mu "Arbeitsdienstu." Nemci so
sami že objavili usmrteve 1-
973 talcev ob raznih prilikah in
trde, da so pobili 8.000 gerilcev.
Šestnajst vasi je popolnoma po-
rušenih in preoranih. Narodni
jezik je prepovedan v cerkvah,
šolah in v vseh uradih. Od 7884
rimsko-katoliških duhovnikov
jih je ostalo le 224, ki imajo tu-
di še nadalje pravico, da vrše
svojo službo.

Italijani, ki so se bili v začet-
ku obnašali bolj humano od
Nemcev, so zdaj ravno tako kru-

ti in krvočno. Med njihovimi
žrtvami se nahaja 46.000 depor-
tiranih, izgnanih, ubitih v teku
"operacij čiščenja" ali umorje-
nih talcev. Te žrtve so nabrali
v krajih, katerih celokupno pre-
bivalstvo znaša komaj približno
240.000 duš.

Italijanski in nemški tajni
agenti, ki se izdajajo za komu-
niste, hotče s tem odvrniti mrž-
nje naroda od Italijanov in jo
naprtiti komunizmu, obenem pa
dati zavojevalcem novih povod-
ov za izliv še hujših krutosti, so
odgovorni za usmrteve več ne-
go 650 oseb; italijanski časopisi
so priobčili 823 slučajev izvršit-
ve smrtnih kazni.

V onem delu Slovenije, ki je
pod madžarsko okupacijo, je na-
rodno življenje začelo popolno-
ma uničeno. Nekateri deli nara-
da so deportirani. Agrarna re-
forma je preključena in razve-
ljavljena. Madžarski veleposest-
niki so znova prevzeli svoja ime-
tja. Ustreljenih je bilo 57 oseb.

Goriški in tržaški škof sta
opozorila svetovno javnost na
brezsrčne ukrepe italijanizacije,
ki je bila na krut način izvedena
v onih krajih, ki se nahajajo že
22 let pod Italijo, ki pa so tudi
danes še področje, v katerem se
vrše požiži vasi, deportacije in
ubijanja talcev. (JIC)

BLAGOVESTNIKA

Povest iz pokristjanjevanja
Slovencev. Spisal Ivo Pregelj
Tujec.

"Hvala Bogu, hvala Bogu,
moj gospod živi," vikal je ka-
kor iz sebe in se vrtel in skakal
in iznova poljubljaj tujcu roke
in noge.

Začudena sta gledala mlade-
niča ta prizor, tujec pa se je
obrnil k pritlikavcu in dejal
malo ježno, malo v šali:

"Sedaj vpiješ in se veseliš,
prej si me pa zapustil, pa ven-
dar si imel orožje in bi mi bil
lahko priskočil."

"Odpusti, gospod," začel je
vzdihovati ta, "vse sem pozabil
strah me je bil popadel, nič ni-
sem vedel, kaj naj naredim."

"Drl si se, kot bi te devali iz
kože," dejal je Nepokor.

"O, prijatelj!" odvrnil je gr-
bec, "vidim, da imaš močnejšo
roko kot pamet, toda to si za-
pomni, če bi se jaz ne bil drl,
ti bi ne bil nič vedel, kadar bi
bila zver mojega gospoda odr-
la."

Nepokor se je nasmehnil,
ugajal mu je ta človek, dasi je
bila njegova postava vse dru-
go kakor lepa.

"Vlah," dejal je tujec tedaj,
"glej krvavim, obveži."

"O ubogi gospod, ubogi, hu-
da rana, ena, dve, tri hude ra-

ne, a ne boj se, gospod, vse
znam jaz, gotovo te izlečim.
Vode, vode," — obrnil se je na-
to k lovčema.

Nepokor je skomignil z ra-
mo in dejal:

"Ni je pol ure naokrog, a do
sela ni daleč, ko bi bili tam, bi
bilo vse dobro."

"Prenesem," odvrnil je tu-
jec in vstal; a videlo se mu je,
da trpi.

"Vsaj kri ustavim, gospod,"
dejalo je grbavec in obezalo ra-
ne tujcu, ki je vstal in nasloniv-
ši se na Nepokorja poskušal
hoditi. Slo je.

"In sedaj se ti zahvalim še
enkrat, brat, da si me rešil!"

"Sloven nikogar ne zapusti v
sili," odvrnil je Nepokor.

"Kriste ti plačaj, brat, tudi
jaz sem Sloven!"

"A odkod prihajaš in kam
gre tvoja pot, ali hočeš biti naš
gost, dokler ne ozdraviš?"

"Stegomil sprejme vabilo svo-
jega brata," odvrnil je tujec;
"toda ker še nisem bil v teh
krajih, naj mu brat pove, ka-
ko je ime selu, kjer stanuje in
kdo je 'najstarejši' v vasi?"

"Moj oče," odvrnil je Nepo-
kor, "bogovi mu dali še veliko
pomladi. Jaz in ta tukaj," po-
kazal je na Stojana, "sva bra-
ta. Imava sestro, Radoslava ji
je ime, osemnajsto pomlad je
doživela." Medtem se je bila
pojaviła skupina hiš pred nji-
mi in Nepokor je stegnil roko
in dejal: "To je selo Mirišče,
tam je dom mojih očetov."

V tem so se bili približali va-
si in šli mimo ograjenih vrtov
in polj. Šli so čez mogočen ja-
rek, ki je čuval ljudi in živino
pred napadi divjih zverj, vol-
kov in medvedov. Tema je pa-
dala na selo, ko so se ustavili
pred obširnimi poslopjem, zida-
nim iz kamnja in pokritim s
slamo in deskami. Mogočen val
dima se je valil iz hiše, zar pla-
menic je seval na prostrano
dvorišče, obdano od mogočnega
zidu, zbitga iz hrastovih hlo-
dov. Ko so bili prišleci stopili
na dvor, zalajal je pes ob vr-
atih in za hip se je pojavila de-
klica s plamenico v roki na vr-
atih.

"Zdrava, Rada," rekel je Ne-
pokor, "pridi in pozdravi goste,
ki jih dovodimo." — Deklica je
stopila naprej in vzrši tujce,
stopila k Stegomilu in dejala:

"Vstopi in se odpočij; kar je
naše je tvoje!"

"Hvala ti, lepa hčerka Rado-
slava," odvrnil je tujec in vsi
so šli v hišo. Za velikim ognjem
na kamenitih sedežih je sedela
domača družina, Radoslav in
žena njegova, dalje domači
hlapeci in služinčad. Radoslavu
na strani je sedel nič manj siv,
nič manj upognjen od let mož
velike rasti, s silovitimi hlo-
mi, pri njegovih nogah je slo-
nela mlada deklica in začude-
no gledala na vstopivše.

"Goste vodimo," dejal je Ne-
pokor, "sprejmi jih oče."

"Bogovi jih čuvali, naš kruh
je njihov kruh!"

Radoslav se je dvignil iz za-
ognja, za njim so se dvignili
vsi in pozdravili tujca. Čudili
so se vsi malemu Vlahu, ki je
že komaj čakal, da pride do be-
sede.

(Dalje prihodnjic.)

PODPIRAJTE SLOVENSKE TRGOVCE



DELO DOBIJO

IZUČENI OPERATORJI
BORING MILLS
(Horizontal in vertical)
LARGE PLANNER
RADIAL DRILL
Plača na uro, vrhu overtime.
Ako ste zdaj zaposleni pri vojnem
delu, se ne prigrisate.
**WELLMAN
ENGINEERING**
7000 CENTRAL (81)

Ženska se sprejme

Želi se dobiti žensko za či-
ščenje, pranje in likanje. Stal-
no delo. Pokličite IV 2460. (79)

Ženska se sprejme

Sprejme se ženska, da bi li-
kala in čistila v hiši dvakrat na
teden. Zglasite se na 671 E.
113. St., ali pokličite MU 5456. (78)

MALI OGLASI

Še do konca tedna

Glede razprodaje bančnih
delnic, o katerih sem poročal,
da se lahko kupijo, preteče ter-
min 31. marca. Nad polovico
je bilo prodanih. Odbor je pri-
pravljen, da ostale obdrži, toda
jaz želim, da gre še več delnic
med narod, da bo banka imela
več delničarjev, da bo naše ban-
čno društvo največje v naši
metropoli. Radi tega sem na-
prosil ta odbor, da podaljša
termin še za tri dni, do sobote,
3. aprila.

Anton Grdina,
predsednik The N. A. banke.

Soba in hrana

Soba in hrana za poštenega
fanta se dobi na 6604 Schaefer
Ave. (77)

Stanovanje išče

Išče se stanovanje 4 sobe in
kopalnica za 2 odrasli osebi.
Pokličite ENdicott 2985 pred
2:30 popoldne. (77)

Izredno lepa prilika

Podjetnemu človeku se nudi
izredno lepa prilika, katere bi
ne smel zamuditi. Naprodaj je
dobro vpeljana grocerija in
mesnica v slovenski naselbini
na glavni cesti. Veliko dobrih
in stalnih odjemalcev. Proda
se radi smrti v družini. Popol-
na zaloga in vse, kar je po-
trebno pri groceriji in mesnici.
Ne pustite iz rok take prilike,
ki se ne nudi vsak dan. Za na-
slov vprašajte v uradu tega li-
sta. (76)



Mogoče je ta razbiti oviski vojaški avto samo nastavljen past. — To je ena prvih slik iz bojev ameriških fantov v prelazu Kasserine, Tunizija. Kapitan J. N. Tucker iz Winston-Salem, N. C. preiskuje razbiti avto, če je mogoče v njem še kakšno živo bitje ali mogoče kakšno skrita past. Toda vse kar je našel, je bil ubit italijanski voznik avta.



"Every dime and dollar
not vitally needed for
absolute necessities
should go into WAR BONDS
and STAMPS to add to the
striking power of our armed
forces." — FRANKLIN D. ROOSEVELT,
President of the United States.

Think War! Act War! Buy
WAR SAVINGS BONDS — at
least 10% of your pay every
payday!

